

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/58/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1418202625
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1418202625.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holickej v spore žalobcu: H. O., X.. XX.XX.XXXX, V. L. R. XA, XXX XX L., zastúpeného: JUDr. Peter Schmidl, advokát so sídlom Záhorácka 11/A, 901 01 Malacky, proti žalovanému: Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR, Župné Námestie č. 13, 813 11 Bratislava, o zaplatenie 500.000 eur náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 25. septembra 2019 č.k. 4C/31/2018-182, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 12.300,- eur, do troch dní, a vo zvyšku žalobu zamietla. Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť z titulu náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi zaplatiť sumu vo výške 60.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol, žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že uznesením Úradu boja proti organizovanej kriminalite P PZ SR, sp.zn. ČVS: PPZ-25/BOK-2006 zo dňa 13.10.2006, bolo vznesené obvinenie voči osobe žalobcu pre trestný čin nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) Trestného zákona. Uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp.zn. 0Tp 233/2006 dňa 15.10.2006 bol žalobca vzatý do väzby z dôvodu ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku, pričom väzba žalobcu začala plynúť dňom 12.10.2006 a vo väzbe zotrval do dňa 12.04.2007. Uznesením Okresnej prokurátorky Bratislava IV sp.zn. 1 Pv 299/2006 - 225 bol žalobca z väzby prepustený na slobodu z dôvodu uplynutia väzobnej lehoty podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko by lehota trvania väzby v prípravnom konaní presiahla 6 mesiacov a prokurátor nepodal návrh na predĺženie lehoty väzby u žalobcu. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp.zn. 3T/84/2010-2486 zo dňa 06.09.2016 bol žalobca podľa ust. § 285 písm. c) Trestného poriadku spod obžaloby oslobodený. Z odôvodnenia mal preukázané, že obžaloba nevedela uviesť jedného svedka, ktorému by obžalovaný O. drogy predal, od ktorého by si drogy zadovažoval. Taktiež obžaloba nevedela uviesť jedno jediné miesto, kde by obžalovaný drogy ukrýval, prechovával. Na steroch jeho rúk neboli zistené žiadne stopy po omamných látkach. Obžaloba bola postavená na tom, že polícia našla v dome, kde býval obžalovaný, v pivničných priestoroch časť zeleného piestika z injekčnej striekačky, teda žiadne drogy. Voči tomuto oslobodzujúcemu výroku rozsudku podal prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava IV odvolanie. Krajský súd v Bratislave rozhodol o odvolaní prokurátora rozsudkom, sp.zn. 4To/134/2016 zo dňa 21.09.2017, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 21.09.2017 tak, že podľa ust. § 319 Trestného poriadku odvolanie zamietol. Po právnej stránke vec posúdil nasledovne podľa čl. 17 ods. 1, § 19 ods. 1,2, § 46 ods.3, § 145c ods.1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd, podľa § 3 ods. 1,2, § 5 ods.1, § 6 ods.1, § 8 ods.5 písm. b), § 16 ods. 1, § 17 ods.1, ods.2, ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v spojení s § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. Konštatoval, že predmetom konania je uplatnenie žalobcu náhradu nemajetkovej ujmy z dvoch titulov podľa § 514/2003 Z.z., a to náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania voči jeho osobe, ktoré sa neskončilo právoplatným rozhodnutím a vzatím do väzby v trestnom konaní, ktoré sa skončilo právoplatným oslobodením spod obžaloby, nakoľko nebolo dokázané, že skutok spáchal žalobca. K žalobcom uplatnenej náhrade za nemajetkovú ujmu vo výške 500.000 eur, ktorú mal žalobca utpieť rozhodnutím o väzbe a trestným stíhaním, dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania je zjavne preukázané aj výpoveďou svedkov, že v danom prípade došlo k závažnému narušeniu dôstojnosti, vážnosti žalobcu, k poškodeniu jeho mena a občianskej cti s vážnym dopadom na zdravie žalobcu po psychickej stránke a z dôvodu predmetnej udalosti mal vplyv na pokračovanie v štúdiu na vysokej škole žalobcu. Vplyv týchto udalostí zasiahol aj osobný a rodinný život žalobcu. Táto skutočnosť mala následne vplyv na žalobcovu rodinu, najmä jeho matku, sestru a starých rodičov. Následkom týchto skutočností veľmi zle znášala stará mama žalobcu, ktorá bola i liečená na psychiatrii a berie lieky dodnes. Žalobca utrpel nemajetkovú ujmu samotným výkonom väzby, čo predstavoval vážny zásah do osobnej slobody žalobcu, následne vyvolal ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život (a to na život v rámci jeho rodiny) a zmenil negatívne jeho životný osud. Zasiahol do žalobcovho súkromného života, do jeho cti a dobrej povesti (kauza bola medializovaná vo veľkom rozsahu). V danom prípade s poukazom na záver vyslovený v rozsudku Okresného súdu Bratislava IV sp.zn. 3T/84/2010-2486 zo dňa 06.09.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 4To/134/2016 zo dňa 21.09.2017, dôvody väzby žalobcu neboli dané a nie je z odôvodnenia uznesenia o vzatí žalobcu do väzby zrejmé z akého konkrétneho dôvodu došlo k jeho vzatiu do väzby, čiže zásada primeranosti v danom prípade bola porušená, preukázané bolo zníženie spoločenského postavenia žalobcu. Trestné stíhanie trvalo od 12.10.2006 a skončilo oslobodzujúcim rozsudkom dňa 21.09.2017 (10 rokov a 9 mesiacov), v dôsledku prieťahov predstavovalo dlho trvajúci zásah do osobnostných práv žalobcu, ktoré pretrvávajú až dodnes. Očistené meno žalobcu do dnes nebolo napriek tomu, že medializácia (negatívnom slova zmysle) bola rozsiahla. Za tento zásah sa žalobcovi do vyhlásenia rozsudku nikto neospravedlnil. Priznanie nemajetkovej ujmy je spôsobom umožňujúcim zmiernenie následkov neoprávneného zásahu, ktorý ovplyvnil celý osobný a spoločenský život žalobcu. Žalobcovi tak s poukazom na uvedené priznal nemajetkovú ujmu v sume 60.000 eur. Vo zvyšnej sume 440.000 eur uplatnenej nemajetkovej ujmy návrh žalobcu ako neprimeraný preukázaným následkom zamietol. K obrane žalovaného poukázal na to, že v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, postúpenie veci inému orgánu, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (viď. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 4Cdo 183/2009). O náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 257 C.s.p.

2. Proti tomuto rozsudku, do jeho vyhovujúcej časti, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, aby bola žaloba zamietnutá, alternatívne jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedol, že súd prvej inštancie (vychádzajúc z obsahu odôvodnenia) posudzoval žalobcov nárok na náhradu nemajetkovej ujmy aj s poukazom na čl. 17 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 3 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky, čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 11 - 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. V tejto súvislosti namietal možnosť aplikácie týchto právnych predpisov na vec žalobcu en bloc. V predmetnej veci nebol dôvod na aplikáciu uvedených ustanovení, keď bolo možné a potrebné vec žalobcu posudzovať podľa zákona č. 514/2003 Z.z. poskytujúceho dostatočný základ pre uskutočnenie relevantného právneho posúdenia. Aplikáciou uvedených ustanovení súdom prvej inštancie, došlo vo veci k nesprávnemu právnomu posúdeniu, čo predstavuje odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. Vytýkal súdu prvej inštancie, že jednotne priznal sumu 60.000 eur, pričom mal za to, že žalobcovi patrí nárok na náhradu nemajetkovej ujmy tak z titulu nezákonného rozhodnutia, ako aj z titulu rozhodnutia o väzbe. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z viacerých titulov, bolo nevyhnutné ku každému takémuto zásahu (titulu) uviesť, v akom rozsahu mu bola spôsobená požadovaná škoda, resp. nemajetková ujma, teda žalobca mal povinnosť jeden nárok rozčleniť medzi všetky namietané zákonné tituly/rozhodnutia tak, aby v konečnom dôsledku bolo celkom jednoznačné, nemajetková ujma v akej výške žalobcovi vznikla v príčinnej súvislosti s tým-

ktorým rozhodnutím. Kým nároky uplatnené z titulu rozhodnutia o väzbe môžu byť dôvodné, nároky z titulu nezákonného rozhodnutia už dôvodné byť nemusia (a naopak), keďže pre každý z týchto titulov sú v zákone č. 514/2003 Z.z. stanovené odlišné podmienky pre uplatnenie nároku z nich vzniknutého, preto ich treba posudzovať výlučne každý samostatne. Rovnako je priradenie konkrétnej nemajetkovej ujmy ku konkrétnemu zákonnému titulu podstatné aj pre možnosť posúdenia otázky existencie príčinnej súvislosti ako jednej z podmienok pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, a to tak po skutkovej, ako aj právnej stránke. Bolo na zodpovednosti žalobcu, aby ku každému jednému rozhodnutiu, z ktorého si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. uplatňuje, jednoznačne uviedol rozsah, v akom si nemajetkovú ujmu uplatňuje z toho-ktorého titulu, teda aby zákonné tituly s uvedením výšky náhrady nemajetkovej ujmy zrozumiteľne od seba oddelil tak, aby nemohli vzniknúť žiadne pochybnosti o výške jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za ten-ktorý zákonný titul podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Ak žalobca sám uvedeným spôsobom nepostupoval, súd prvej inštancie ho mal primerane usmerniť a v prípade, ak by žalobca nepostupoval ani v súlade s usmernením súdu, mal súd žalobu odmietnuť v zmysle § 129 ods. 3 C.s.p. alebo zamietnuť, a to z dôvodu nepreukázania príčinnej súvislosti medzi zákonným titulom a vznikom nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie takto nielenže nepostupoval, ale svoj postup - priznanie jednej sumy za dva žalobcom uplatnené tituly, a ani žiadnym spôsobom neodôvodnil jeho námietky uvádzané v tomto smere. Namietal, že napadnutý rozsudok nespĺňa požiadavky úplného, presvedčivého a správneho, resp. v predmetnom prípade žiadneho odôvodnenia, čím bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces a bol tým naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) C.s.p., keď súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň je naplnený aj odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p., keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd prvej inštancie pristúpil k samotnému rozhodnutiu a priznaniu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj k posúdeniu príčinnej súvislosti medzi titulom/titulmi a vznikom nemajetkovej ujmy bez toho, aby mal ujasnené v akej výške žalobca požaduje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu nezákonného rozhodnutia a v akej výške žiada priznať nemajetkovú ujmu z titulu rozhodnutia o väzbe. V prípade, ak súd prvej inštancie priznal za dva tituly uplatnené žalobcom len jednu sumu, ktorá obsiahla žalobcov nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie aj uznesenie o vzatí do väzby, možno vychádzať z toho, že je jeho rozhodnutie zmatečné a nemožno ho považovať za správne, či riadne odôvodnené. Argumentoval, že oslobodenie spod obžaloby automaticky neznamená, že orgány činné v trestnom konaní postupovali nesprávne, resp. nezákonne, preto nemožno z oslobodzujúceho rozsudku automaticky vyvodiť nezákonnosť rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní, resp. nesprávnosť ich postupu, čo napokon bolo konštatované rozhodnutiami, na ktoré poukázal v konaní a ktoré boli vydané neskôr než to, na ktoré sa odvoláva súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku. Oslobodenie spod obžaloby neneguje postup orgánov činných v trestnom konaní, neznamená nezákonnosť trestného stíhania od počiatku, ale je len jednou z alternatív jeho ukončenia a jeho dôsledkom nie je popretie celej fázy prípravného konania. Bolo potrebné prihliadnuť vo veci žalobcu na skutočnosť, že dňa 14.10.2006 žalobca odmietol k veci vypovedať, tzn. ešte v rámci svojho výsluchu ako obvineného, odmietol vysvetliť okolnosti spojené s existujúcim podozrením zo spáchania trestného činu, z ktorého bol obvinený. Takýto postup nie je možné označiť inak ako za pasivitu žalobcu a jej dôsledky nemôžu ísť na jeho ťarchu. Sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia si síce žalobca podal, ale túto ani bližšie neodôvodnil. Je potrebné si uvedomiť, že zákon č. 514/2003 Z.z. koncipuje zodpovednosť štátu za škodu tak, že predpokladá aktivitu samotného poškodeného v štádiu, kedy je ešte možné vzniku škody zabrániť alebo ju v maximálnej možnej miere eliminovať. Je logické, že tak relevantná výpoveď žalobcu v prípravnom konaní, ako aj odôvodnená sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia mohli nielen podstatným spôsobom ovplyvniť priebeh trestného konania, ale aj samotné vzatie žalobcu do väzby a dĺžku jeho pobytu vo väzbe. Ak poškodený nerealizuje svoje práva, ktorými vzniku škody môže zabrániť, postupuje tak v rozpore so zásadou vigilanti bus iura scripta sunt, čo nemôže byť pripísané na jeho ťarchu. Skutočnosť, že až v neskoršom štádiu trestného konania sa dostatočne nepreukázalo, že žalobca spáchal skutok, z ktorého bol obvinený, nemení nič na fakte, že v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia, bolo zrejmé, že žalobca mal spáchať skutok, z ktorého bol obvinený, a že vydanie uznesenia o vznesení obvinenia bolo dôvodné. Mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil predmetnú vec, keď na vyslovenie záveru, že vo veci žalobcu existuje nezákonné rozhodnutie, mu postačoval výlučne neskorší výsledok trestného stíhania a tým skonštatoval, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo automaticky nezákonné, čím došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p., ako aj podľa § 365 ods. 1 písm. b) C.s.p., keď sa súd prvej inštancie odmietol zaoberať judikatúrou, na ktorú poukazoval a ktorá pripúšťala, že nie každé vznesenie

obvinenia je automaticky nezákonným, pokiaľ tu existujú osobitné okolnosti. Tieto osobitné okolnosti zároveň súd prvej inštancie nezohľadnil a nevysporiadal sa ani so skutočnosťou, že žalobca v trestnom konaní (opakovane) odmietol vypovedať a sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia síce podal, ale vôbec ju neodôvodnil. Zavinenie väzby vzhľadom na prvom rade najmä v pasivite žalobcu, pretože dňa 15.10.2006 žalobca opakovane odmietol vypovedať a k veci nevypovedal. Za pasivitu žalobcu možno označiť i to, že žalobca si proti uzneseniu o vzatí do väzby nepodal sťažnosť. Na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe je nevyhnutný prejav žalobcu spočívajúci v jeho zjavnej aktivite, ktorá smeruje k odvráteniu nežiaduceho stavu. Žalobca nedodrжал zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*, keď svoje vzatie do väzby nenamietal. Správne podaná a odôvodnená sťažnosť mohla mať za následok včasné ukončenie väzobného trestného stíhania, k čomu nedošlo i zavinením žalobcu - nepodaním odôvodnenej sťažnosti. Dĺžka pobytu vo väzbe pritom determinuje aj vznik a rozsah nemajetkovej ujmy, čoho dôsledkom by muselo byť iné rozhodnutie súdu prvej inštancie o výške náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s väzbou (hoci súd prvej inštancie výšku náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu jednoznačne neurčil). V druhom rade bolo zavinenie žalobcu na vzatí do väzby dané aj tým, že žalobca už právoplatne v minulosti odsúdený bol, teda za zavinenie väzby bolo možné považovať žalobcovu trestnú minulosť. Zavinenie poškodeného na vzatí do väzby je treba skúmať z hľadiska dôvodov, pre ktoré bol do väzby vzatý, a to vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam, ktoré súd rozhodujúci o väzbe zvažoval, a ktorým odôvodnil vzatie obvineného do väzby. Pre posúdenie miery zavinenia obvineného na uvalení väzby je pritom rozhodujúci zistený skutkový stav a konanie obvineného v čase pred rozhodnutím o väzbe. Neskôr vykonané dôkazy a novozistené skutočnosti, ktoré v konečnom dôsledku vedú k prepusteniu z väzby, prípadne i oslobodeniu spod obžaloby, nemôžu mať vplyv na hodnotenie stavu veci v čase rozhodnutia o väzbe. Z uznesenia o vzatí žalobcu do väzby je zrejmé, že v čase rozhodovania o väzbe boli splnené všetky zákonné predpoklady a zároveň závažnosť vzneseného obvinenia spolu s okolnosťami prípadu, za ktorých sa o väzbe rozhodovalo (v prípade drogovej trestnej činnosti je možnosť ovplyvňovania svedkov (tých, ktorí kupovali drogy) skutočne značná, taktiež pri viacerých obvinených prichádza eventuálne možnosť ovplyvňovania sa medzi sebou a tvorba taktiky), do toho času vykonanými dôkazmi, dali sudcovi pre prípravné konanie reálny základ pre rozhodnutie o vzatí žalobcu do väzby. Väzba nie je trestom, ale je výlučne len procesným opatrením, ktorého účelom je dočasne zaistiť osobu obvinenú z trestného činu pre potreby prebiehajúceho trestného konania obmedzením jej osobnej slobody, pretože obvinený môže byť pre spoločnosť nebezpečný. Najvyšší súd Slovenskej republiky pripomína (uznesenie NS SR, sp. zn. 5 Tost/15/2017 zo dňa 15.05.2017, uznesenie NS SR, sp. zn. 6Tost/31/2017 zo dňa 26.09.2017), že väzbu je potrebné chápať ako zaisťovací inštitút, slúžiaci k tomu, aby sa dosiahol účel trestného konania. Preto je prirodzené, že rozhodovanie o väzbe je vedené vždy v rovine pravdepodobnosti (a nie istoty) ohľadne následkov, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený držaný vo väzbe, za súčasného zistenia, že doposiaľ získané skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky stíhaného trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že daný trestný čin spáchal práve obvinený. V súvislosti s medializáciou trestnej veci žalobcu treba mať na zreteli, že nemôže byť zodpovedný za obsah jednotlivých článkov alebo iných mediálnych výstupov, pretože túto zodpovednosť môže niesť len samotný vydavateľ ako súkromnoprávne periodikum, ktoré má vlastnú právnu subjektivitu, keďže nemohol ani pri najvyššej možnej vynaloženej starostlivosti predísť správaniu periodika týmto spôsobom, a preto nemôže za ich konanie ani zodpovedať, bez ohľadu na objektívnu zodpovednosť žalovanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Žalobca si žiadnu žalobu na ochranu osobnosti v súvislosti s medializáciou jeho prípadu nepodal, avšak teraz si ju žiada od štátu, ktorý však za konanie periodík nezodpovedá. Žalobca mal priestor domáhať sa žalobou na ochranu osobnosti voči konkrétnym periodikám odškodnenia za neoprávnený zásah, čo však nevykonal. Je zjavne nesprávne, ak súd prvej inštancie aj na základe článkov v médiách priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, resp. tieto okolnosti posudzoval a prikladal na jeho zodpovednosť. Ani v prípade zohľadňovania správania sa tretích osôb k žalobcovi, žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za nemajetkovú ujmu žalobcu, nech išlo o kohokoľvek, nakoľko toto správanie nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť alebo mu zabrániť. V konečnom dôsledku takéto správanie je možné vyhodnotiť nielen ako nerešpektovanie prezumpcie neviny, ale aj ako sekundárny dôsledok medializácie veci (nie samotného trestného stíhania), za ktorú však nezodpovedá. Namietal aj konštatovanie súdu prvej inštancie o prietahoch v trestnom konaní. Závery o prietahoch v trestnom konaní však súd prvej inštancie urobil svojvoľne, nad rámec svojich oprávnení, keďže existencia prietahov nebola zo strany žalobcu žiadnym spôsobom preukazovaná a zároveň súd rozhodujúci o náhrade škody v civilnom sporovom konaní nie je orgánom oprávneným robiť závery o tom, či v trestnom konaní došlo alebo nedošlo k prietahom. Súd prvej inštancie pri posudzovaní závažnosti zásahu do života žalobcu nesprávne zohľadňoval

množstvo skutkových zistení, ktoré vznik nemajetkovej ujmy na strane žalobcu nepreukazovali alebo ak aj preukazovali, nemôže za ne niesť zodpovednosť - medializácia, správanie sa tretích osôb nielen k žalobcovi, ale aj k jeho matke a sestre, škoda/ujma rodinných príslušníkov žalobcu, zdravotný stav resp. prípadné poškodenie zdravia žalobcu alebo jeho starej matky. Rovnako nesprávne a dokonca bez relevantných podkladov prijal záver o prietáhoch v trestnom konaní, ktoré rovnako pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme žalobcu zohľadnil. Navyše súd prvej inštancie opomenul vyhodnotiť relevantnosť svedeckých výpovedí vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy v sume 60.000 eur. Súd prvej inštancie tak na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čo zakladá odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) C.s.p. Zároveň nedostatky odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k vykonanému dokazovaniu a záverov z neho prijatých v značnej miere oslabujú jeho presvedčivosť a naplňajú odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) C.s.p. Vzhľadom na to, že v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. je určená maximálna možná výška náhrady nemajetkovej ujmy, konštatoval, že ju súd prvej inštancie značne prekročil. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch predpokladá preukázanie značnej miery zásahu do života žalobcu. Takýto vznik nemajetkovej ujmy bolo nevyhnutné v konaní pred súdom prvej inštancie adekvátne preukázať a odôvodniť tak neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu zo strany štátnych orgánov v trestnom konaní, pričom o neoprávnenom zásahu do osobnosti fyzickej osoby nie je možné hovoriť v prípade, ak je zásah dovolený, respektíve jeho možnosť je ba priam až predpokladaná (kolúzna + preventívna väzba za trestný čin drogového charakteru). V prípade žalobcu prevážil závažnejší, významnejší a funkčne vyšší verejný záujem nad individuálnym záujmom žalobcu - stíhanie páchatela podozrivého z trestnej činnosti. Až po relevantnom preukázaní vzniku nemajetkovej ujmy, vychádzajúc z dopadov zásahu do osobnostnej sféry poškodenej osoby a z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí žalobcu, je možné pristúpiť k zvažovaniu formy jej náhrady, napr. i v peniazoch. Pri zohľadnení všetkých okolností, ktoré z prejednávanej veci vyplynuli, nebolo potrebné priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, resp. tento nárok aj v prípade jeho priznania v peniazoch nemohol dosiahnuť priznané päťciferné číslo a nemohol prekročiť sumu, ktorá vyplýva z § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. V prípade žalobcu maximálna výška náhrady nemajetkovej ujmy nemala presiahnuť sumu 12.613,50 eur (päťdesiatnásobok minimálnej mzdy za rok 2006 - rok začatia trestného stíhania a vzatia žalobcu do väzby), ktorá predstavuje odškodnenie obetí trestného činu s následkom smrti, teda hodnotu za život. V predmetnej veci žalobcu nešlo o prípad, ktorý by si svojimi okolnosťami či intenzitou zásahu vyžadoval, aby sa suma náhrady vôbec približovala k maximálnej novej miere odškodnenia, a nie ju ešte niekoľkonásobne presahovala. Primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, napr. zákon č. 274/2017 Z.z., kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami ESLP a Ústavného súdu SR. Náhrada nemajetkovej ujmy priznaná žalobcovi sa v tomto konaní javí ako zjavne neprimeraná. Nakoľko súd prvej inštancie v otázke primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy svoje závery neodôvodnil žiadny spôsobom, teda ani neuviedol, v čom je žalobcom pocitovaná ujma niekoľkonásobne závažnejšia ako je smrť človeka, dopustil sa tým nesprávneho procesného postupu, čím mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zároveň rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím došlo k naplneniu odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b) a h) C.s.p. Namietal absenciu príčinnej súvislosti medzi uplatnenou nemajetkovou ujmou a nezákonným rozhodnutím/rozhodnutím o väzbe, ktorá vyplývala už zo skutočností, že žalobcom podaná žaloba vykazovala známky zmatečnosti - uplatnenie jednej sumy z dvoch odlišných právnych titulov. Súd prvej inštancie bez vyriešenia tejto podstatnej námietky existenciu príčinnej súvislosti ustálil. Mal za to, že príčinná súvislosť nebola v predmetnom konaní preukázaná. Záverom uviedol, že v prípade namietaného nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia, neboli naplnené podmienky potrebné pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko závery o existencii nezákonného rozhodnutia nie je možné prijímať paušálne a automaticky, práve naopak, v každej veci je potrebné, aby súd prvej inštancie prihliadal na konkrétne okolnosti prípadu a zároveň možno vo vzťahu k nezákonnému rozhodnutiu konštatovať pasivitu žalobcu, prejavujúcu sa jednak v odmietnutí vypovedať, a taktiež v tom, že si síce sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal, ale túto neodôvodnil. Vo vzťahu k druhému zákonnému titulu - uzneseniu o vzatí do väzby je žalovaná toho názoru, že priznaniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bránilo ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. - skutočnosť, že žalobca si proti uzneseniu o vzatí do väzby nepodal opravný prostriedok, opätovne odmietol vypovedať, a s poukazom i na jeho

trestnú minulosť a závažnú drogovú trestnú činnosť, za ktorú bol vzatý do väzby. K nároku na náhradu nemajetkovej ujmy mal za to, že množstvo súdom prvej inštancie vymenovaných skutkových zistení vznik nemajetkovej ujmy na strane žalobcu ani nepreukazovalo alebo ak aj preukazovalo, nemôže za ne niesť zodpovednosť. Napokon samotná výška súdom prvej inštancie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je celkom zjavne neprímeraná a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Žalobca nepreukázal ani splnenie podmienky existencie príčinnej súvislosti, a to nielen pri nezákonnom rozhodnutí, ale ani pri rozhodnutí o väzbe, čo veľmi úzko súvisí práve so zmätočnosťou žaloby.

3. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že rozhodnutie žiada ako vecne i právne správne potvrdiť.

4. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v medziach uplatňovaných odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné vzhľadom na neprímeranosť výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi za odškodnenie väzby a trestného stíhania.

5. V preskúmvanej veci sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím o väzbe a nezákonným zásahom do jeho práv v podobe trestného stíhania v celkovej sume 500.000 eur. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že trestné stíhanie bolo voči žalobcovi vedené na základe uznesenia Úradu boja proti organizovanej kriminalite zo dňa 13.10.2006, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods.1, písm. c), d) Trestného zákona. Žalobca bol uznesením Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 15.10.2006 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. poriadku s tým, že väzba začala plynúť dňom 12.10.2006. Uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava IV zo dňa 12.04.2007 bol žalobca z väzby prepustený na slobodu. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 06.09.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21.09.2017, právoplatným dňa 22.09.2017, bol žalobca oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že nebolo preukázané, že skutok spáchal žalobca.

6. Podľa § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

7. V danom prípade súd prvej inštancie správne konštatoval, že boli splnené zákonné podmienky vzniku nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej mu rozhodnutím o väzbe z hľadiska naplnenia predpokladov podľa § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z.z. vzhľadom na to, že žalobca bol oslobodený spod obžaloby. Nenáležitá je námietka žalovaného, že odškodneniu žalobcu za výkon väzby bráni zákonná prekážka v zmysle § 8 ods. 6 písm. a) cit. zák., pretože žalobca si väzbu zavinil sám.

8. Žalovaný v priebehu konania na súde prvej inštancie argumentoval, že žalobca si väzbu zavinil tým, že bol pasívny, využil svoje právo odoprieť výpoveď a k veci nevypovedal, nepodal proti uzneseniu o vzatí do väzby opravný prostriedok, a teda svoje vzatie do väzby nenamietal, ale s ním súhlasil, a bol už právoplatne odsúdený.

9. K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu nepostačuje, že existuje zákonný dôvod väzby v zmysle Trestného poriadku, ale musí byť preukázané aj také konkrétne konanie, správanie či postoje obvineného, ktorými sám podstatne prispel k obavám, ktoré boli dôvodom jeho vzatia do väzby a bez ktorých by k uvaleniu väzby nedošlo. V nadväznosti na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný netvrdil žiaden taký relevantný dôvod, pre ktorý by bolo možné pričítať žalobcovi jeho zavinenie na vzatí do väzby čo len z nevedomej nedbanlivosti. Predchádzajúce odsúdenie žalobcu nebolo rozhodujúcim dôkazom o takom správaní žalobcu, ktoré odôvodňovalo jeho vzatie do väzby pre obavu z marenia vyšetrovania a z pokračovania trestnej činnosti; navyše z trestného rozsudku vyplýva, že sa na neho hľadí akoby nebol odsúdený. Ako bezvýznamnú posúdil odvolací súd tú skutočnosť, že žalobca využil svoje právo nevypovedať. Pokiaľ pre posúdenie miery zavinenia obvineného na vzatí do väzby je rozhodujúci zistený skutkový stav a konanie obvineného v čase pred rozhodnutím o väzbe, nie je právne relevantná ani skutočnosť, že žalobca proti uzneseniu o vzatí do väzby nepodal sťažnosť. Žalovaný tak v podanom odvolaní nedôvodne namietal, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú žalobcovi rozhodnutím o väzbe podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z.

10. K právnej otázke, či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému, ktorý bol spod obžaloby oslobodený, aj vtedy, keď vznesenie obvinenia (ako právny titul náhrady škody) bolo v

čas jeho vydania dôvodné a zákonné, alebo či v prípadoch, keď vznesenie obvinenia bolo dôvodné a zákonné (v súlade so všetkými zásadami trestného konania) štát za škodu nezodpovedá, sa naposledy vyjadril Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 26.01.2019 sp.zn. 8Cdo/177/2017 (predtým napr. v uznesení zo dňa 25.04.2018 sp.zn. 3Cdo/181/2017) tak, že relevantné pre jej zodpovedanie je jeho rozhodnutie sp. zn. 4 MCdo 15/2009 publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R č. 37/2014, v súlade so závermi ktorého bola uvedená otázka posudzovaná napríklad aj v rozhodnutiach z 30. marca 2011 sp.zn. 3Cdo/194/2010, z 30. januára 2011 sp.zn. 4Cdo/54/2011, z 12. decembra 2012 sp.zn. 7Cdo/145/2011, z 19. júna 2013 sp.zn. 7Cdo/87/2012 a z 19. februára 2014 sp.zn. 7MCdo/27/2012. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp.zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že "nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania" a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že "pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca". Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (prejednávany prípad), treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

11. So zreteľom na uvedené je nedôvodná obrana žalovaného, že uznesenie o vznesení obvinenia nie je možné považovať za nezákonné rozhodnutie v zmysle § 5 zákona č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že sú dané zákonné predpoklady vzniku nároku žalobcu na náhradu škody spôsobenú mu nezákonným rozhodnutím, ktorým je uznesenie o vznesení obvinenia voči žalobcovi, keď jeho účinky v priebehu ďalšieho trestného konania boli, v dôsledku oslobodenia žalobcu spod obžaloby, zrušené. Správne tak súd prvej inštancie aplikoval § 5 zákona č. 514/2003 Z.z. V danom prípade ani odvolací súd nepovažoval za zavinenie žalobcu na trestnom stíhaní to, že žalobca odmietol vypovedať a podal sťažnosť proti vzneseniu obvinenia bez odôvodnenia.

12. V danom prípade žalobcovi vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy okamihom vzatia do väzby a vznesenia obvinenia v roku 2006, a to bez ohľadu na to, že žalovateľnými sa tieto jeho nároky stali až po tom, ako bol žalobca v roku 2017 právoplatne oslobodený spod obžaloby.

13. Vychádzajúc zo záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/262/2015 zo dňa 16. marca 2016 dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade nebolo možné aplikovať ustanovenie § 17 ods.4 cit. zák., ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2013 na základe novely vykonanej zákonom č. 412/2012 Z.z. a ktorým bol stanovený horný limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobcom uplatnený nárok na odškodnenie však nebolo možné posúdiť ani podľa ustanovenia § 17 ods. 3 a ods. 4 cit. zák., ktoré boli účinné od 1. januára 2009 na základe novely vykonanej zákonom č. 517/2008 Z.z., ktorým boli stanovené kritériá pre určenie výšky nemajetkovej ujmy a minimálna výška nemajetkovej ujmy v prípade odškodnenia na základe rozhodnutia o väzbe. Vzhľadom na to, že podľa prechodného ustanovenia k úpravám účinným od 1.1.2009 (§ 27b ods. 1) sa zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami vydanými pred nadobudnutím účinnosti zákona, resp. nesprávnym úradným postupom spôsobeným pred účinnosťou zákona, spravuje predpismi účinnými do 31.12.2008, bolo potrebné v danej veci aplikovať na vznik nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za výkon väzby a nezákonné rozhodnutie právnu úpravu účinnú do 31.12.2008 (§ 17 ods. 2).

14. Nemožno však konajúcemu súdu vytknúť posúdenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy na základe kritérií vyplývajúcich z § 17 ods. 3 cit. zák. účinného od 1.1.2009, nakoľko kritériá citovaného zákonného ustanovenia boli zohľadňované aj pred účinnosťou uvedeného ustanovenia skoršou súdnou praxou (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Cdo 145/2011). Rovnako zákonné kritériá pre stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv

(§ 13 Obč. zák.), ktoré konajúci súd v danej veci aplikoval, boli v minulosti súdnou praxou považované za použiteľné aj pre posúdenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej nezákonným rozhodnutím.

15. Taktiež je potrebné zohľadniť limitovanie odškodnenia nemajetkovej ujmy výškou odškodnenia priznávanej osobám poškodeným násilnými trestnými činmi. Totiž aj v tomto prípade bola premietnutá skoršia ustálená súdna prax; podľa ktorej boli súdy povinné pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci prihliadnúť k iným formám finančných kompenzácií priznávaných podľa iných vnútroštátnych právnych predpisov, k judikatúre Ústavného súdu SR a rozhodovacej činnosti ESĽP; do podoby zákonnej úpravy. Právna úprava účinná od 1.1.2013 tak pod vplyvom rozhodnutí ESĽP dala princípu primeranosti odškodnenia nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. legislatívnu podobu z dôvodu, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadostučinenie. Samotný zákonodarca tak považuje za primerané len také odškodnenie za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorá nie je vyššia ako odškodňovanie za trvalé následky na zdraví a na živote; ako najvyššie ľudské hodnoty; ku ktorým môže dôjsť u obetí násilných trestných činov. Pokiaľ v danej veci súd prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady za spôsobenú ujmu nezohľadnil jej primeranosť k finančným kompenzáciám priznávaným obetiam násilných trestných činov za ujmy na ich zdraví (resp. pozostalým za ujmy na živote obetí), vychádza jeho rozhodnutie z nesprávneho právneho posúdenia veci.

16. Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v ust. § 17 ods. 2, v znení účinnom do 31.12.2008, priznáva poškodeným, ktorým vznikla ujma nezákonným rozhodnutím, príp. rozhodnutím o väzbe, právo na úhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za súčasného splnenia dvoch podmienok, a to, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu a jednak že nie je možné túto vzniknutú ujmu uspokojiť inak, čo môže byť napr. formou verejného ospravedlnenia, uverejnením rozsudku, znením jeho odôvodnenia a pod. Vznik objektívnej zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri výkone verejnej moci tiež predpokladá existenciu príčinnej súvislosti medzi vydaním nezákonného rozhodnutia a vznikom nemajetkovej ujmy. Nemajetková ujma predstavuje zásah do inej, než majetkovej sféry poškodeného a môže tak predstavovať rôzne negatívne následky do osobnostnej integrity poškodeného vplývajúce na jeho česť, vážnosť, povesť, doterajší súkromný a pracovný život, rodinné vzťahy, spoločenské postavenie a pod.

17. Výšku konkrétnej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne matematicky stanoviť, nie je možné ani mechanicky (automaticky) prevziať peňažné sumy priznávané rozhodnutiami súdov ako odškodnenie nemajetkovej ujmy v iných prípadoch, nakoľko nejde o paušálne peňažné sumy. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy totiž stanovuje súd v každom jednotlivom prípade na základe voľnej úvahy a je tak výsledkom individuálneho posúdenia všetkých konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu s tým, že konečná výška musí vychádzať zo zásady primeranosti, zodpovedať všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti a požiadavke rozumného usporiadania vzťahov medzi stranami. Vždy je potrebné mať na zreteli prvoradú satisfakčnú funkciu priznávanej peňažnej čiastky, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie a vyváženie vzniknutej nemajetkovej ujmy, v opačnom prípade by neprimeraná výška odškodnenia vo svojich dôsledkoch viedla k bezdôvodnému obohacovaniu. Z hľadiska primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy môže byť smerodajným vodítkom aj rozhodnutie súdu v inej skutkovo porovnateľnej veci, nakoľko výška priznaného peňažného zadostučinenia v obdobných prípadoch by sa nemala výrazne odlišovať. Peňažná náhrada tak musí byť výsledkom aplikácie zodpovedajúcej právnej úpravy na konkrétny skutkový stav zistený v každom individuálnom prípade vykonaným dokazovaním. Výška priznanej náhrady tak musí byť objektivizovaná výsledkami vykonaného dokazovania a v odôvodnení rozhodnutia racionálne vysvetlená so zreteľom na použitú právnu úpravu.

18. Pri odškodňovaní ujmy vzniknutej väzbou odvolací súd vychádzal z faktu, že väzba má vždy za následok zásah do ústavou garantovaného práva osobnej slobody, slobody pohybu a pobytu, právo na súkromie. Správny je preto záver súdu prvej inštancie, že žalobca utrpel nemajetkovú ujmu samotným výkonom väzby. V danom prípade u žalobcu mala väzba za následok náhle a násilné pretrhnutie väzieb žalobcu s rodinou, jeho vytrhnutie z pracovného života, zamedzenie jeho styku s vonkajším prostredím, a to v najprísnejšom režime kolúzneho väzby, ku ktorej sa pridala aj úteková väzba, a všetko toto malo nepriaznivý vplyv na osobný život žalobcu. Žalobca však ničím nepreukázal tvrdenie, že by sa vzatie do väzby negatívne odrazilo na jeho zdravotnom stave. Samotný výkon väzby tak predstavoval aj podľa názoru odvolacieho súdu vážny zásah do osobnej slobody žalobcu s negatívnymi dopadmi na jeho osobný život, negatívne zasiahol do jeho súkromného života, do jeho dôstojnosti. Žalovaný v tomto smere dôvodne namieta, že medializovanie zásahu nemôže byť na jeho ťarchu, a preto nemožno v tejto súvislosti konštatovať zásah do jeho cti a dobrej povesti medializovaním kauzy.

19. Nakoľko výška priznaného peňažného zadostučinenia v obdobných prípadoch by sa nemala výrazne odlišovať, pri ustálení primeranosti tejto výšky vychádzal odvolací súd z nálezů Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 754/2016, v ktorom nepovažoval za neprimerané odškodnenie väzby sumou 1.000 eur mesačne, ktorú poškodený ťažko znášal, pociťoval neistotu a beznádej, pričom znášal vo väznici poníženie, z toho dôvodu, že bol vzatý do väzby ako policajt.

20. S poukazom na uvedené odvolací súd považoval za primerané priznať žalobcovi za 6 mesiacov trvania väzby sumu 3.000 eur, čo predstavuje 500 eur denne, ako jednu polovicu zo sumy 1.000 eur priznávanej mesačne v závažnejších prípadoch.

21. Odvolací súd posúdil primeranosť nemajetkovej ujmy aj v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva. Priznaná výška odškodnenia nemajetkovej ujmy za väzbu nedosahuje ani výšku nemajetkovej ujmy priznávanej rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva ako odškodnenie pri porušení čl. 5 Dohovoru v súvislosti s obmedzením osobnej slobody. Vo veci W. proti Slovenskej republike priznal ESĽP sumu 8.000 eur za nezákonnú väzbu, pretože odškodnenie priznané Ústavným súdom SR v sume 70.000 Sk nepovažoval za dostatočné. Vo veci J. proti Slovenskej republike ESĽP priznal náhradu nemajetkovej ujmy 8.000 eur z dôvodu absencie rozhodnutia o väzbe od 5. do 8.11. 2010. Vo veci F.Š. proti Slovenskej republike priznal ESĽP sumu 12.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy, pretože odškodnenie Ústavného súdu SR za nezákonnú väzbu vo výške 100.000 Sk považoval za príliš nízke.

22. Podľa zákona č. 255/1998 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť 50 násobok minimálnej mzdy (§ 4 ods. 4). V roku 2006, kedy bol žalobca vzatý do väzby, bola minimálna mzda 252,27 eur, a preto suma 12.613,50 eur predstavuje maximálny limit odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnými činmi. Z hľadiska porovnania priznanej sumy s finančnou kompenzáciou priznávanou obetiam násilných trestných činov možno konštatovať, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nie je premrštená či neprimeraná.

23. Pokiaľ ide o odškodnenie nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, odvolací súd prihliadol na to, že žalobca bol vyše 10 rokov vystavený každodennému strachu o budúcnosť v súvislosti s hrozbou uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody v trvaní 4 až 10 rokov. Bol stíhaný za závažný trestný čin ohrozujúci život alebo zdravie. V konaní vyšlo najavo, že žalobca bol už v minulosti osobou odsúdenou. Žalobca bol v čase začatia trestného stíhania vo veku 25 rokov. Závažnosť ujmy v tomto prípade bola determinovaná tým, že trestné stíhanie žalobcu trvalo v jeho životnom období rozhodujúcim pre budovanie si pracovnej kariéry a zakladanie si rodiny (vo veku od 26 do 36 rokov). Výsledky vykonaného dokazovania preukazujú negatívny dopad trestného stíhania na jeho súkromie. Všetky tieto skutočnosti mali za následok citeľný zásah do jeho osobnostných práv. Odvolací súd považoval za potrebné pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť aj to, že dôvodom oslobodenia žalobcu spod obžaloby bola skutočnosť, že nebolo preukázané, že by sa skutku dopustil žalobca; pričom prvoinštančný trestný súd považoval dôvod podania obžaloby na žalobcu za prinajmenšom odvážny.

24. V obdobnom prípade ústavný súd nepovažoval sumu 620 eur mesačne za neprimeranú za odškodnenie trestného stíhania vo veci, v ktorej boli preukázané v súvislosti s 55 mesiacov trvajúcim trestným stíhaním negatívne následky v rodinnom živote poškodeného (rozpad rodiny a manželstva), v jeho zdravotnom stave (srdcový kolaps a PN) a v sťaženom pracovnom uplatnení (nález č.k. III. ÚS 754/2016-42). V inej veci (nález č.k. II. ÚS 568/2017-42) sa ústavný súd vyjadril, že náhrada vo výške 5.000 eur za nedôvodné trestné stíhanie v trvaní 7 rokov sa javí celkom neprimeraná a nedostatočná a že ani prípadná kriminálna minulosť obvineného neznamena, že by nedôvodné trestné stíhanie nebolo závažným zásahom do jeho osobnostných práv. Napr. vo veci vedenej pod sp.zn. 2Cdo 295/2019 dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd, ktorý priznal za trestné stíhanie sumu 15.000 eur, rozhodol vecne správne pokiaľ ide o jeho úvahy o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

25. Odvolací súd tak v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sumu 77,50 eur mesačne, ktorá predstavuje jednu osminu sumy 620 eur priznávanej za viaceré závažné negatívne následky, čo v danom prípade predstavuje sumu 930 eur ročne. Za 10 rokov trvania trestného stíhania tak odvolací súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v celkovej sume 9.300 eur. Výška nemajetkovej ujmy je tak v danom prípade odrazom závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k jej vzniku došlo. Trestné stíhanie predstavovalo zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol vystavovaný počas neprimerane dlhej doby trestného stíhania vyšetrovacím úkonom orgánov činných v trestnom konaní. Správne je i konštatovanie súdu prvej inštancie, že u žalobcu došlo k závažnému narušeniu dôstojnosti, vážnosti ako aj k poškodeniu jeho dobrého mena a občianskej cti, keďže bol verejne označovaný za "drogového dílera". Negatívne následky spojené s trestným stíhaním by tak pociťoval ako závažnú ujmu každý na jeho mieste

a v jeho postavení. Na druhej strane žalobca bol už osobou odsúdenou za trestnú činnosť, jeho tvrdenie o vážnom dopade na zdravie po psychickej stránke výsledkami vykonaného dokazovania nebolo preukázané. Rovnako nebolo dôkazne podložené ani to, že by trestné stíhanie malo vplyv na pokračovanie žalobcu v štúdiu na vysokej škole; túto skutočnosť navyše žalobca v žalobe ani netvrdil a z trestných rozhodnutí vyplýva, že žalobca bol živnostník. Trestné stíhanie malo negatívny vplyv na rodinný život žalobcu, avšak žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za to, ako jeho rodinní príslušníci jeho trestné stíhanie subjektívne prežívali. Vplyv na žalobcovu rodinu táto skutočnosť mala v tom smere, že okolie sa prestalo s nimi kontaktovať. Nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi liečením starej matky žalobcu na psychiatrii a trestným stíhaním žalobcu, keď svedkyňa A. O. tento následok spájala s prehliadkou bytu jej rodičov. Tvrdenie žalobcu o dopade trestného stíhania na jeho ekonomickú situáciu nebolo dôkazne ničím podložené, žalobca v tomto smere žiadne konkrétne následky neuviedol.

26. Z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z.z. nepovažuje odvolací súd priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy za prehnajú. Vzhľadom na maximálnu hranicu odškodnenia obetí trestných činov v sume 12.613,50 eur, priznanú sumu tak považuje odvolací súd za primeranú aj z hľadiska komparácie s odškodneniami obetí trestných činov.

27. Celková priznaná výška odškodnenia nemajetkovej ujmy 12.300 eur je podľa názoru odvolacieho súdu; z hľadiska žalobcom tvrdených následkov v jednotlivých oblastiach jeho života; dostatočná na vyváženie, resp. zmiernenie ujmy vzniknutej mu nezákonným trestným stíhaním a výkonom väzby, nevymyká sa z medzí predstáv spravodlivosti a slušnosti a zohľadňuje aj fakt, že žalobcovi sa nedostalo primeraného zadosťučinenia v inej ako peňažnej forme a vzhľadom na značný odstup času, na jej reparovanie už nie je postačujúce len samotné konštatovanie porušenia práva.

28. Vzhľadom na to, že odvolací súd posúdil námietky žalovaného uvádzané v podanom odvolaní za čiastočne dôvodné, rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcej časti zmenil podľa § 388 C.s.p. tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.300 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

29. Aplikácia zásady úspechu pri priznávaní náhrady trov v situáciách, keď rozhodnutie o výške nároku závisí od úvahy súdu, musí mať svoje vnútorné limity, pretože ináč by bolo v rozpore s rozumným usporiadaním procesných vzťahov, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva, nie síce v jeho základe, ale v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky vo vzťahu k tej, ktorá v obdobných veciach vyplýva napríklad z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, bola žalobcovi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania proti žalovanému len preto, lebo bol úspešný v základe svojho nároku, ktorého výška však bola oproti žalobnému nároku súdom priznaná s výrazným obmedzením (nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 652/2018 z 13.02.2020).

30. O nároku na náhradu trov (celého) konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a nepriznal žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania vzhľadom na čiastočný úspech každej z nich v spore. V súlade so závermi vyplývajúcimi z vyššie cit. nálezu odvolací súd dospel k záveru, že v danej veci si žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 500.000 eur, ktorý je zjavne neprimeraný vo vzťahu k náhradám priznávanými v obdobných prípadoch rozhodnutiami súdov, ktorých znalosť právnym zástupcom žalobcu bolo možné predpokladať.

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom

rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).